

بهداشت یکپارچه (One Health) نگرشی جامع به سلامت

احمد رضا یزدانبخش

گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت و ایمنی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

سخن سردبیر

چکیده

سلامت انسان مفهومی جدا از سلامت حیوانات و محیط زیست نیست، بلکه این سه مؤلفه به طور تنگاتنگ و جدایی ناپذیر به یکدیگر وابسته اند. چالش های نوین سلامت از جمله بیماری های نوپدید و بازپدید، مقاومت میکروبی، تغییرات اقلیمی، تخریب اکوسیستم ها، آلودگی های محیطی و تهدیدهای امنیت غذایی نشان می دهند که مسائل سلامت ماهیتی پیچیده، چندعاملی و فرابخشی دارند و دیگر نمی توان آنها را با رویکردهای سنتی و تکرار شونده مدیریت کرد. در پاسخ به این واقعیت، مفهوم «سلامت یکپارچه» (One Health) به عنوان رویکردی علمی و هماهنگ مطرح شده است که بر همکاری میان حوزه های سلامت انسان، دام پزشکی، محیط زیست و سایر رشته های مرتبط تأکید دارد. هدف سلامت یکپارچه ایجاد تعادل پایدار و بهینه سازی سلامت انسان ها، حیوانات و اکوسیستم ها است. سازمان های بین المللی از جمله سازمان جهانی بهداشت این رویکرد را به عنوان یکی از مهم ترین راهبردهای جهانی برای پیشگیری، شناسایی و کنترل تهدیدهای سلامت معرفی کرده اند. تجربه همه گیری کووید-۱۹، شیوع آنفلوآنزای پرندگان، ابولا و مرس اهمیت این رویکرد را بیش از پیش آشکار ساخته است. شواهد علمی نشان می دهد که بخش قابل توجهی از بیماری های عفونی انسان منشأ حیوانی دارند و تخریب زیستگاه ها، کاهش تنوع زیستی و افزایش تماس انسان با حیات وحش خطر انتقال عوامل بیماری زا را افزایش می دهد. از این رو، حفاظت از محیط زیست و سلامت حیوانات بخشی جدایی ناپذیر از سلامت عمومی محسوب می شود. سلامت یکپارچه بر نقش کیفیت آب و هوا، امنیت غذایی، تنوع زیستی و تعامل مسئولانه انسان با محیط زیست تأکید دارد و راهکاری ضروری برای دستیابی به توسعه پایدار و آینده ای سالم برای نسل های حاضر و آینده به شمار می رود. مجله بهداشت در عرصه با شعار بهداشت یکپارچه رویکرد خود را مبنی بر اعتقاد به ضرورت همگرایی میان علوم پزشکی، دام پزشکی، بهداشت عمومی، علوم محیط زیست، اپیدمیولوژی، بهداشت مواد غذایی، و سایر حوزه های مرتبط برگزیده است.

کلید واژه ها: بهداشت یکپارچه؛ اکوسیستم؛ بیماری های مشترک انسان و دام؛ بهداشت عمومی.

Please cite this article as: Yazdanbakhsh A. One health: A comprehensive approach to health. Journal of Health in the Field 2025; 13(3):1-2. **Doi:** <https://doi.org/10.22037/jhf.v13i3.52417>.

*نویسنده مسئول: گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت و ایمنی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

Email: yazdanbakhsh@sbmu.ac.ir

حیوانی دارند، در حالی که ۴۰٪ یا با انسان‌ها تکامل یافته‌اند یا از منابع محیطی غیر مشترک بین انسان و حیوان پدید آمده‌اند. بسیاری از بیماری‌های نوپدید نیز از جمعیت‌های حیوانی سرچشمه می‌گیرند [۴]. از سوی دیگر تخریب زیستگاه‌های طبیعی، تغییر کاربری اراضی، کاهش تنوع زیستی و افزایش تماس میان انسان و حیات وحش، احتمال انتقال عوامل بیماری‌زا را بطور چشم‌گیری افزایش داده است. این شواهد نشان می‌دهد که حفاظت از محیط زیست و سلامت حیوانات و گیاهان، نه صرفاً یک دغدغه اکولوژیک، بلکه بخشی جدایی ناپذیر از راهبردهای سلامت عمومی محسوب می‌شود [۵]. امروزه سلامت در کیفیت آب و هوا، امنیت غذایی، در تنوع زیستی در سلامت انسان، دام، حیات وحش و تعامل مسئولانه انسان با محیط زیست خود معنا می‌یابد. از این رو بهداشت یکپارچه یک ضرورت علمی و مسئولیت مشترک برای ساختن آینده پایدار و سالم برای نسل‌های امروز و فردا بر اساس اهداف هفده گانه سند توسعه پایدار سازمان ملل متحد می‌باشد [۶]. در همین راستا مجله بهداشت در عرصه با شعار بهداشت یکپارچه رویکرد خود را مبنی بر اعتقاد به ضرورت همگرایی میان علوم پزشکی، دامپزشکی، بهداشت عمومی، علوم محیط زیست، اپیدمیولوژی، بهداشت مواد غذایی، و سایر حوزه‌های مرتبط برگزیده است. پذیرش و چاپ مقالات متنوع در همه این حوزه‌ها در شماره‌های مختلف مجله نیز مؤید این مطلب می‌باشد. اعتقاد بر آن است که تولید دانش موثر و آرایه راهکارهای پایدار برای غلبه بر چالش‌های سلامت، تنها از طریق همکاری میان رشته‌ای و نگاهی یکپارچه به نظام سلامت امکان‌پذیر خواهد بود.

مطالعات و تجربیات گسترده در چند دهه اخیر نشان داده است که سلامت انسان پدیده‌ای مستقل و جدا ناپذیر از سایر اجزای زیست بوم نیست [۱]. ظهور و گسترش بیماری‌های نو پدید و بازپدید، افزایش مقاومت میکروبی، تغییرات اقلیمی، تخریب اکوسیستم‌ها، آلودگی‌های محیطی، تهدیدهای فزاینده امنیت غذایی و افزایش بیمارهای مشترک بین انسان و حیوانات همگی بیانگر آن است که امروزه چالش‌های حوزه سلامت ماهیتی پیچیده و چند عاملی و فرابخشی دارند. در چنین شرایطی رویکردهای سنتی و تک رشته‌ای دیگر پاسخگوی مسائل نوین نخواهد بود. لذا مفهوم سلامت یکپارچه، پاسخی علمی به این واقعیت است. این رویکرد بر این اصل استوار است که سلامت انسان، حیوانات و محیط زیست به طور جدا ناپذیری به یکدیگر وابسته‌اند و هر گونه تغییر در یکی از این مولفه‌ها می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای برای دیگر مولفه‌ها به همراه داشته باشد. سلامت یکپارچه یک رویکرد یکپارچه و متحدکننده است که هدف آن ایجاد تعادل پایدار و بهینه‌سازی سلامت افراد، حیوانات و اکوسیستم‌ها است [۲]. سازمان‌های بین‌المللی از جمله سازمان جهانی بهداشت، سازمان خوار و بار کشاورزی ملل متحد، سازمان جهانی بهداشت حیوانات و برنامه محیط زیست ملل متحد رویکرد بهداشت یکپارچه را به عنوان یکی از مهمترین راهبردهای جهانی برای پیشگیری، شناسایی و کنترل تهدیدهای سلامت معرفی کرده‌اند. این اجماع جهانی پس از تجربیاتی همچون تغییرات اقلیم، همه‌گیری کووید ۱۹، شیوع آنفلونزای پرندگان، ابولا و مرس و سایر بیماری‌های مشترک انسان و حیوان بیش از پیش تقویت شده است [۳]. گزارشات علمی نشان می‌دهد که حدود ۶۰٪ از عفونت‌های انسانی منشأ

References

- 1- Arbuzova E, Kubrina L. Human health and the ecosystem: The relationship between ecological status and quality of life. Reliability: Theory & Applications 2024; 19(SI 6(81)):692-97.
- 2-WHO. One health. Available from: https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1. Accessed Jun 08, 2026.
- 3- Adisasmito WB, Almuhairi S, Behraves CB, Bilivogui P, Bukachi SA, Casas N, et al. One Health: A new definition for a sustainable and healthy future. PLoS Pathog 2022; 18(6):e1010537. Doi: 10. 1371/ journal.ppat.1010537.
- 4- Weiss RA, Sankaran N. Emergence of epidemic diseases: Zoonoses and other origins. Faculty Reviews 2022; 11:2. Doi: 10.12703/r/11-2.
- 5- Rulli MC, D'Odorico P, Galli N, John RS, Muylaert RL, Santini M, et al. Land use change and infectious disease emergence. Reviews of Geophysics 2025; 63(2):e2022RG000785. Doi: 10.1029/2022RG000785.
- 6- Queenan K, Garnier J, Nielsen LR, Buttigieg S, Meneghi DD, Holmberg M, et al. Roadmap to a one health agenda 2030. CABI Reviews 2017; 24; 1-7.

Journal homepage: <https://journals.sbmu.ac.ir/jhf>

**Journal of
Behdasht dar Arseh
(i.e., Health in the Field)**

Shahid Beheshti University of Medical Sciences
School of Public Health and Safety

Vol.13, No.3, Autumn 2025

One health: A comprehensive approach to health

Ahmadreza Yazdanbakhsh

Department of Environmental Health Engineering, School of Health and Safety, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Abstract

Human health cannot be considered separately from animal and environmental health; rather, these three components are closely interconnected and interdependent. Contemporary health challenges, including emerging and re-emerging diseases, antimicrobial resistance, climate change, ecosystem degradation, environmental pollution, and food security threats, demonstrate that health issues are complex, multifactorial, and cross-sectoral in nature. Consequently, traditional single-discipline approaches are no longer sufficient to address these challenges. In response, the One Health concept has emerged as a scientific and collaborative framework that emphasizes cooperation among human health, veterinary medicine, environmental sciences, and other related disciplines. The primary goal of One Health is to achieve sustainable balance and optimize the health of humans, animals, and ecosystems. International organizations, including the World Health Organization (WHO) have recognized this approach as a key global strategy for preventing, detecting, and controlling health threats. Experiences such as the COVID-19 pandemic, avian influenza outbreaks, Ebola, and MERS have further highlighted its importance. Scientific evidence indicates that a substantial proportion of infectious human diseases originate from animals, while habitat destruction, biodiversity loss, and increasing human-wildlife interactions elevate the risk of pathogen transmission. Therefore, environmental protection and animal health are integral components of public health. One Health emphasizes the importance of air and water quality, food security, biodiversity conservation, and responsible human interaction with the environment. As a result, it represents an essential pathway toward sustainable development and a healthier future for current and future generations. In this regard, the Journal of Health in the Field, with the slogan of one health, has adopted an approach based on the belief in the necessity of convergence between medical sciences, veterinary medicine, public health, environmental sciences, epidemiology, food hygiene, and other related fields.

Keywords: One health; Ecosystem; Zoonotic diseases; Public health.

Please cite this article as: Yazdanbakhsh A. One health: A comprehensive approach to health. Journal of Health in the Field 2025; 13(3):1-2. **Doi:** <https://doi.org/10.22037/jhf.v13i3.52417>.

Corresponding Author: Department of Environmental Health Engineering, School of Health and Safety, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Corresponding Author: Department of Environmental Health Engineering, School of Health and Safety, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Email: yazdanbakhsh@sbmu.ac.ir